

Sak 186-2017/18: 3. energimarkedspakke og ACER

Stortinget skal stemme over følgende forslag:

«...innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken.»

Forslag til vedtak:

MDG støtter at rettsaktene som inngår i EUs tredje energimarkedspakke innlemmes i EØS-avtalen.

I MDGs arbeid med Stortingets innstilling til saken legges det videre til grunn at:

- Norge skal bruke samarbeidet i den 3. energimarkedspakken som del av vårt arbeid med å redusere norsk energiforbruk med 30% innen 2030, tilsvarende EUs mål.
- Deltakelse i 3. energimarkedspakke skal brukes til å styrke, ikke svekke, bevaring av norsk natur og tilrettelegging for klimagunstig industri- og datanæring i Norge.
- Norge skal forutsette at 3. energimarkedspakke og ACER sikrer at fornybar energi faktisk erstatter og ikke kommer i tillegg til fossil energibruk.
- Forvaltning av norsk natur og norske ressurser skal entydig forbli et norsk ansvar som ikke skal svekkes gjennom samarbeidet under den 3. energimarkedspakken.
- Dersom Justisdepartementets lovavdeling mener at ACER innebærer suverenitetsavståelse som i hht Grunnloven krever behandling over 2 stortingsperioder og $\frac{2}{3}$ flertall i Stortinget vil MDG gå inn for en slik behandling. Det vil bety betydelig utsettelse av beslutningen om 3. energimarkedspakke/ ACER.

Begrunnelse:

MDGs Arbeidsprogram sier:

«Sikre at Norges energiresurser støtter Europas satsing på fornybar energi og støtte flere sjøkabler til Storbritannia og kontinentet.»

MDG sier altså klart JA til at Norge skal bidra til og være en del av et felles europeisk fossilfritt/ fornybart energisystem. Det er fordi et effektivt og koordinert energisystem er i Norges og klimaets interesse, og i prinsippet bedre for naturen enn et ineffektivt og ukoordinert system. MDGs program slår fast som et grunnleggende prinsipp at framtidens klima- og miljø-løsninger ikke kan skje på bekostning av vår gjenværende natur.

De neste tiårene skal EU gjennom en fornybarrevolusjon. Atomkraft og fossil energi som utgjør mesteparten av dagens energiforsyning skal erstattes av fornybar energi. Formålet med den tredje energimarkedspakken og ACER er å styre og sikre denne overgangen.

Når sol-, vind-, vann- og annen fornybar energiproduksjon fra små og store enheter skal forsyne hele EU og Europa er det helt nødvendig med en langt mer samordnet og fleksibel energistyring enn dagens dels isolerte nasjonale energisystemer.

Norge er allerede sterkt integrert med Sveriges og Danmarks el-systemer, har stor kraftutveksling med EU og nye kabler er planlagt. Allerede i dag skaper norsk krafteksport store

inntekter til norske kommuner, staten og næringslivet. Ettersom Norge også skal erstatte de gjenværende 50% av vår energibruk som idag er fossil (bensin, diesel, gass osv) har Norges energisystem også egeninteresse av at energistrategi og energisystem er samordnet med EUs.

Det er mye debatt om konsekvensene av tilslutning til 3. energimarkedspakke for norsk suverenitet, natur, kraftpriser og industri.

Vil vi miste råderetten over norsk energipolitikk?

Det er en selvfølge at på samme måte som Norge står fritt til å tilslutte seg 3. energimarkedspakke, står vi fritt til å trekke oss hvis samarbeidet ikke ivaretar norske interesser. Alt internasjonalt samarbeid betyr å binde seg til felles regler og beslutninger. Det betyr isolert et visst tap av sjørråderett. Men samlet sett er poenget å få bedre styring på ting som er viktige for landet. Målet med tilslutning til 3. energimarkedspakke er bedre samlet norsk energi-, klima- og miljøpolitikk. MDG har lenge vært sterk kritisk til dårlig samordning av norsk energi-, klima- og miljøpolitikk. Tredje energimarkedspakke er ikke annerledes enn de andre direktivene og prosjektene Norge er del av gjennom EØS. Unntaket kan være ACER. Det er en koordineringsenhet for EU/EØS-landenes energimyndigheter (i Norge NVE og Statnett), som kan fatte fellesbeslutninger oveordnet nasjonale myndigheter. I praksis vil ACER fatte beslutninger innen rammen av den felles strategien som ligger i 3. energimarkedspakke. Regjeringen utreder nå forholdet mellom ACERs myndighet og Grunnloven. MDG vil kreve avstemning etter Grunnloven dersom ACER viser seg å bety suverenitetsavståelse i fht Grunnloven.

Blir presset på norsk natur større med 3. energimarkedspakke enn uten?

Norsk fornybar strøm blir verdifull i framtidens EU, ikke minst som balansekraft og kanskje havvind. Det kan skape økt etterspørsel og grunnlag for økt utbyggingspress. Men om vi faktisk vil bygge ut mer vil fortsatt være et rent norsk politisk spørsmål. Alle beslutninger om å regulere vassdrag, bygge vindparker og andre energiltak skal fortsatt fattes av Norges regjering og Storting, basert på norsk lovverk. Ikke av EU, ikke av ACER. Det er ikke EUs 3. energimarkedspakke som vil ødelegge mer norsk natur, men Høyre, Frp, Ap og ikke minst Sp som allerede har gjort det i mange tiår helt uten EUs hjelp. Det er lite sannsynlig at disse partiene plutselig vil bli mer miljøvennlige av at Norge sier nei til 3. energimarkedspakke. Tvert i mot er energimarkedspakka tettere knyttet til bl.a EUs mål om *30% redusert energibruk* innen 2030, et mål Norge foreløpig *ikke* har. Et mer effektivt og koordinert energisystem og mål om redusert energibruk er i utgangspunktet bedre for naturvernet enn et ukoordinert og ineffektivt system der hvert land sløser med sin energiressurser slik Norge gjør nå. Norge kan godt bidra i et slikt system uten å ofre mer natur, men ved å satse på effektivisering og våre store havvindressurser. Skjebnen til norsk natur avgjøres ikke av EUs 3. energimarkedspakke, men av kampen for å gjøre H, FrP, Sp, Ap og Krf mer miljøvennlige.

Vil EUs behov for balansekraft og effektkjøring ødelegge norske vassdrag?

“Norge som Europas batteri” - med norsk balansekraft til et sol/vind-basert EU og utstrakt effektkjøring, kan bli tøft for norske elver. Men Norge kommer til å bestemme reguleringsregimene for elvene våre selv, også som deltaker i 3. energimarkedspakke. Hvis vi tillater hardkjør i vann og elver er det fordi H, Ap, Sp, Frp & co vil det. I følge fornybar-senteret CEDREN skjer det meste av effektkjøring i dag ikke i elvene men i rørsystemene mellom kraftverk, med begrenset miljøkonsekvens. Norge står fritt til å beslutte om slike miljøvennlige metoder skal prioriteres. Erfaring tilsier at det er vel så stor sannsynlighet for at EU, fx gjennom Vanddirektivet, vil bidra til høye miljøkrav i reguleringsregimene, enn at fx Sp og Frp vil gjøre det.

Vil norske kraftpriser øke pga 3. energimarkedspakke?

Kraftprisene i EU er høyere enn i Norge, og norsk kraftmarked påvirkes av EU-priser når vi utveksler kraft med EU. Med tettere EU-samarbeid gjennom 3. energimarkedspakke kan norske kraftpriser i prinsippet stige. Norge har allerede stor kraftutveksling med EU, og har planlagt flere kabler som vil øke utvekslingen uavhengig av 3 energimarkedspakke. Det har så langt ikke gitt høy strømprisvekst i Norge, og det er faglig uenighet om prisene i praksis vil stige mye.

Vil distrikts-Norge og industrien miste inntekter og jobber pga 3. energimarkedspakke?

Lave norsk strømpriser er et konkurransefortrinn for norsk kraftkrevende industri. Hvis økt krafteksport gir økt kraftpris, og industrien vår flytter til land der kraften lages med kull, kan både norsk industri, klimaet og ikke minst lokalsamfunn som er avhengige av industrien tape. Om det vil skje i praksis er både spørsmål om prisene faktisk vil stige mer med 3. energimarkedspakke enn uten, og om det er sant at den kraftkrevende industrien går dukken hvis strømprisen stiger noe. Dette er det faglig uenighet om. Det finnes flere politiske virkemidler for å bevare industri basert på fornybar energi i Norge, som MDG ønsker å bruke. Det hører også med i regnskapet at det er norske utkantkommuner, selskaper og staten som produserer kraften vi bruker og eksporterer. Det gir svært store og viktige inntekter. Høyere strømpris betyr ekstraintekter i milliardklassen rett i kommunekasser og Finansdepartementets regnskaper. Lave strømpriser av hensyn til industrien kan være bra for industrien, men er også det samme som store inntektstap for mange kommuner.

Rettsaktene som inngår i EUs tredje energimarkedspakke er:

- Direktiv 2009/72/EF (tredje elmarkedsdirektiv)
- Direktiv 2009/73/EF (tredje gassmarkedsdirektiv)
- Forordning (EF) nr 713/2009 (opprettelse av ACER)
- Forordning (EF) nr 714/2009 (grensekryssende krafthandel)
- Forordning (EF) nr 715/2009 (andre gasstransmisjons-forordning)